

בית נאמן

מוצאי שבת פרשת שלח-לך, כ"ב סיון תשפ"ג

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עובדיאל 43 ב"ב.

בשעה 22:00

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או בליק בית נאמן: 079-9270505

נושאי השיעור:

- א. התחלת עליית לוי בפרשת קרח (אות א). ב. ביאור "ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא" והזכרת יום המוות (ב-ה). ג. ביאור "ועל חסדך הגדול באמת נשעננו" (אות ו). ד. באיזה היתר שברה יתא אשת רב נחמן ד' מאות חביות? (ז-א). ה. מרן הראשון לציון הגאון הצדיק הרב מרדכי אליהו זצוק"ל (יב-ט). ו. חומצת לימון בפסח (אות כ). ז. שיעור חלה (כא-כב).

עליית לוי בפרשת קרח

א. שבוע טוב (את השיר הזה 'תן לנו, תן לנו, מלך נצר בן-דוד' שמעתי ששרים אותם הבבלים בשבתות (כשהייתי גר בפרדס כץ, לפעמים הייתי מתפלל אתם), אמירת 'בן דוד' שלהם, היא מכל הלב). שבוע הבא פרשת קרח וקרח זו מחלוקת. היה חכם אחד שכל הזמן יש לו דרשה רק על המחלוקת. אם זו פרשת קרח, אז היה מדבר על קרח. ואם זו פרשה אחרת אז הוא עושה בערמה, מעלים את הקופסה של הטבק, שים אותה בתוך החליפה, ואומר: אוי רבותי, בלי טבק אני לא יכול לדבר. וכולם מחפשים ומחפשים והקופסה איננה. ואז הוא אומר: רבותי, **הקופסה הזו נבלעה כמו קרח ועדתו, וכיון שהזכרנו את קרח, בוא נדבר עליו...** וככה הוא שופך את כל הדברים שיש לו. ומסתמא לא עשה כן באותה עיר, כי גידו לו: כבר שמענו את הבדיחה שלך... אלא כל פעם בעיר אחרת. אבל יש הערה אחת ששמעתי מהגאון הרב משה לוי, וכדאי לומר אותה עכשיו, כי בשבוע הבא יהיה כבר מאוחר. **מי שעולה לוי בפרשת קרח לא מתחילים לו: "אף לא אל ארץ", כי לומר את המלה "אף" בהתחלה זה לא טוב.** המדרש (בראשית רבה פרשה י"ט אות ב') אומר "**ארבעה פתחו באף ונאבדו מן העולם**", "לכן לעלות לוי בכבוד" ולהתחיל לו: "אף לא אל ארץ" זה לא בסדר. אז מה עושים? **חוזרים לו פסוק לפני כן - "המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו גם השתרר. אף לא אל ארץ"**...

ביאור "ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא"

ב. יש הרבה דברים ששולחים לי - תשובות ומכתבים, ואין לי כח לענות. אפילו לומר 'קיבלתי ספרך ויירש כח', זה גם טורח בשבילי, אינני יכול³. אמרת פעם **שהבן איש חי** כתב (ש"א פרשת וישב אות א') שבבוקר באלקי נשמה כשאומרים שם: "ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא", אין הכוונה "ואתה עתיד לטלה ממני" בשעת המיתה, אלא **"ואתה עתיד לטלה ממני"** - הכוונה בליילה הבא, **"ולהחזירה בי"** - מחר וגם **"לעתיד לבוא"**. ולכאורה למה תפרש ככה? הוא אומר שככה כתוב בשידור הרש"ש (ונדמה לי שכך גם ראיתי). אבל למה

לא תפרש כפשוטו? "ליטלה ממני" - בשעת המוות. אז אמר לי **רבי אליהו קבלן** שיהיה בריא (הוא מנהל התלמוד תורה), כי כתוב בגמרא (בכתובות דף ח' ע"ב) שכשמנחמים אדם שהייתה לו בעיה, אומרים לו: תשמע, מאז ומתמיד יש מוות בעולם, 'רבים שתו רבים ישתו' - רבים שתו מכוס התרעלה, וגם רבים ישתו. מה אתה שונה מכולם? ושם כתוב: **"אמר אביי, רבים שתו לימא, ורבים ישתו לא לימא"**. אל תגיד ככה 'רבים ישתו'. למה אתה מאחל להם שישתו? אולי יבוא משיח ותהיה תחיית המתים ונגמר, אף אחד לא ישתה, כולם ישארו בחיים בלי לשתות כוס התרעלה. אז זה טעמו של הבן איש חי ושל הרש"ש והאר"י שאמרו "עתיד לטלה ממני", הכוונה בשינה לא במוות, כי מי אמר שיבוא מות? ומה נעשה עם "לעתיד לבוא"? הכוונה גם מחר וגם לעתיד לבוא, זה טעם יפה.

הדורות הראשונים דברו על המוות כדבר פשוט

ג. אבל אני הקשיתי על זה, **כי דוד המלך** אמר כאשר הלך בנו מבת שבע: "ועתה מת... האוכל להשיבו עוד" (שמואל ב' י"ב, כ"ג)? לכן קם ורחץ וסך וכו' וכו', ואמר שם: **"אני הולך אליו והוא לא ישוב אלי"**. אז אמר "אני הולך אליו", מדבר על המוות כדבר פשוט, אמר "אני הולך אליו". אז חכם אחד כתב לי לא, דוד המלך לא מת (ר"ה דף כ"ה ע"א), כשאמר אני הולך אליו לאו דווקא. מה התירוץ הזה?! אדרבה, אם הוא לא מת, לא יאמר "אני הולך אליו", אלא יאמר "אני לא אלך אליו לעולם, כי אני חי לעולם", זה תירוץ זה?! ולא עוד אלא, שהרבה חכמים השתמשו בביטוי הזה ולא אמרו כלום. **רבא** אומר **"כי שכיבנא, רבי אושעיא נפק לותי, דמתרצנא מתניתין כוותיה"** - כאשר אמות, רב אושעיא יצא לקראתי, כי אני מתרץ את המשנה לפי שיטתו]. וזה כתוב פעמיים בגמרא, בפרק איזהו נשך (דף ס"ב ע"ב), ובבבא קמא (בתחילת הגזל ומאכיל בדף ק"א ע"ב). מה זה "כי שכיבנא"? אסור להגיד "כי שכיבנא", אתה לא תשכב לעולם, תישאר חי לעולם. אבל לא, רבא אומר: אני יודע שאני כמו כל העולם, אלא אם כן יבוא משיח, וזה דבר יוצא מן הכלל, יוצא מהטבע. אבל אמר "כי שכיבנא". **כשלמדנו פעם אצל הרב גמרא של בבא קמא [הנז'], אמר לנו: הדורות הראשונים לא פחדו מהמוות.**

"סופי לעפר שובי"

- ד. ויש לנו גם כן את אליהו הנביא שאמר אותו דבר **"קח נפשי כי לא טוב אנכי מאבותי"** (מלכים א' י"ט, ד). **יונה הנביא** אמר אותו דבר **"וישאל את נפשו למות ויאמר טוב מותי מחיי"** (יונה ד', ח). לא פחדו מהמוות. ויש לנו את הרמב"ם במורה נבוכים ח"ג בהקדמתו שעשה פירוש למרכבת יחזקאל⁴, **והרמב"ם** חשב שזה.
- ה. והפירוש 'עליה אסלאם', בנוי על דברי אריסטו, **והרד"ק** הלך בעקבותיו. **והחכם צבי** אמר (עייני בספר מגדל עוז חלק אוצר טוב מוסד ב' אות י"א) שאת הפירוש שכתב הרד"ק על מרכבת יחזקאל, מותר ללמוד אותו בבית הכסא! כי הוא בנוי על אריסטו. מה זה אריסטו? דברים בטלים. ומה שאמר על הרד"ק, היה צריך לומר על הרמב"ם,

- 1. הנחש אמר "אף כי אמר אלקים" (בראשית ג' א'), שר האופים אמר "אף אני בחלומי" (שם מ' ט"ז), ובסוף נתלה. ובפרשת קרח דתן ואבירם אמרו: "אף לא אל ארץ" (במדבר ט"ז, ו). והאחרון - המן. "אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך" (אסתר ה', י"ב). קרח, והגוף זה נחש, והאל"ף אופים - שר האופים, והה"א המן.
- 2. דרך אגב, המילה **תשתרר** היא המלה הכי גדולה בתורה, עולה אלף וחמש מאות. אין לנו מלה שהמספר שלה יותר גדול מזה רק בנחמיה - 'ארתחששתא' זה אלף שש מאות ועשר, אבל תשתרר דק' אלף וחמש מאות. מסכן, אבל בתורה זה מספר הכי גדול.
- 3. ויש אנשים טרדנים שכל העבודה שלהם היא איך להטריד בן אדם, כאילו אני יושב על 'מי מנוחות', ואין לי מה לעשות רק לענות "על חלומותיו ועל דבריו" (בראשית ל"ז ח').

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תח' בת ברנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה.

לע"נ הצדקת אמנו וסבתנו היקרה מרת **מז'אנה בת תיתה** ע"ה שנלב"ע השבוע. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ אבי הישיבה הר"צ **רבי בנימין הכהן בן מברכה** זצ"ל.

פירוש נפלא, ואמר: "אמרתי אפילו שחכמים אמרו לא כדאי לבאר, אבל יאבד הפירוש הזה **באבדי אשר אי אפשר מבלעדי**"? - כשאני הולך לעולם הבא הפירוש הנפלא הזה ילך? אם כן אמר "באבדי" ולא קרה כלום. הרמב"ם חי, ולומדים פירושו ומתפללים בדבריו. מותר לומר הדבר הזה. [וכזה כתב המשורר בפיט "לך אלי תשוקתי": "אסוף נא את עונותי בחסדך יום אסיפתי. ויום לכתי לפניך רצה נא את הליכתי... ותשלח מלאכי החרן ויצאו נא לעמתי... ביאוני לגן עֲדָןְךָ ושם תהיה ישיבתי. ואתעדן באורך ושים כבוד מנוחתי"]. יותר מזה, **הגאון רבי יחזקאל לנדא** בהקדמתו לנודע ביהודה כתב כמה שורות: "ויען יחזקאל וידבר, ולבו בקרבו משתבר, מלא חלחלה ורתת, ושיעורו כתותי מיכתת, יודע ומכיר חסרונו, לא הִרְבָּה קניינו. אף כי לעלות במעלות, ולבקש גדולות, אנכי עפר ואפר, אבוא לחבר ספר (תראה את הענוה שלו, עם כל התקיפות שהייתה לו כותב: "אנכי עפר ואפר"...! אך אמרתי בלבי, **סופי לעפר שובי**... וזה כל האדם, ולמה שם אדום, ואשכב כאבן דומם, ונפשי תאבל ותשמש. טוב אעשה דבר, שפתותי ידובבו בקבר... וקמתי ונשענתי בהצור, לאלפים חסד נוצר⁵... מדבר על המוות כדבר פשוט - סופי לעפר שובי.

מותר לאדם לומר באופן פרטי שסופו למיתה

ה. לכן על כרחנו לומר שמה שכתבו הבן איש חי והרש"ש, כנראה כי אדם לא יכול כל יום לאחל לעצמו שימות, ולכן הכוונה "ואתה עתיד לטלה ממני" - מחור וגם לעתיד לבוא. וגם אבי שאמר "רבים יתנו" כי אולי הם לא רבים, אולי עוד יום יומיים יבוא משיח. אבל מותר לאדם לומר באופן פרטי, שסוף אדם למות. ככה כתוב בגמרא (ברכות דף י"ז ע"א) "**סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה**". אבל לענות על כל מכתב ולחזור ולכתוב עוד פעם, הדבר הזה הוא "טרחה בכדי". מי שחושב שהדברים שלו נכונים - אדרבה שידפיס אותם, ויפרסם אותם. יערב לו ויבושם לו, שיכתוב. מה אכפת לי? וכי הנני צועק: מה אתם כותבים עלי דברים לא נכונים?... הוא לא יצעק. אומר בשו"ת מערכי לב (סי' ט"ו) **הנני זה הסבלן העולמי**... תכתוב עליו כל השטויות שבעולם, יאמר לך: כן אדוני, אתה צודק...

"ועל חסדך הגדול באמת נשעננו"

ו. הנה עוד אחד שהיה לו ספק, **"ועל חסדך הגדול באמת נשעננו"**. האם הכוונה **"באמת נשעננו"**, או שהכוונה **"ועל חסדך הגדול באמת - נשעננו"**. אבל מה זה "חסדך הגדול באמת"? וכי יש "חסדך גדול באמת", ויש "חסדך הגדול בשקר"?! חסדך הגדול זה חסד של ה', יש בו אמת ושקר? לא, אלא הכוונה "ועל חסדך הגדול - באמת נשעננו". ככה כתוב לפני כן: "ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמן באמת", הבוטחים באמת, וכאן אומר "חסדך הגדול - באמת נשעננו". מכל הלב נשעננו על חסדך הגדול. זה הפשט הפשוט. להתווכח ולהרבות דברים, והשני יש לו תשובה. "וזאת תשובתי אליו", "וזאת תשובתי אלי", "וזאת תשובתי אליו", "תשובתי אליו", "תשובתי אליו". הרב חיד"א אומר אני לא אוהב את הדרך של החכמים שלנו בדור הזה - לפני מאתיים שנה - שכל אחד כותב "שניות מדברי סופרים", ושלישיות, פעם אחר פעם אחר פעם. אתה כותב דברים בטלים? שיערב לך. לבריאות. תכתוב מה שאתה רוצה. "ועל חסדך הגדול - באמת נשעננו". הרבה דברים שאדם אומר "זה ספק גדול", "נסתפקתי", [וזה לא ספק בכלל]⁶.

אנחנו לא נפרדים מהילדים, אנחנו צריכים להשגיח עליהם

ז. יש דבר שלפני שבעים שנה שמעתי חידוש יפה **מהרב זאב גולד** שהיה קשור לתנועת המזרחי, אבל הוא אדם ירא שמים⁷. הוא היה נדמה לי בן ששים בערך כשהוא בא לתנוס (בשנת התשט"ו), ונתן שיעור על הרמב"ם במלאת שבע מאות וחמישים שנה לפטירתו, ואני [כילד בן עשר] הייתי מקשיב, ולא הבנתי הרבה. הבנתי רק "ילתא", "ילתא", "ילתא", ורבנו תם. מי זה רבנו תם? טוב, רבנו תם. ואני

אבל לפני הכבוד של הרמב"ם לא רצה לומר את זה [ע"ש בדבריו]. **האברבנאל** כתב (ונדפס בסוף מ"ג) שיש לו עשרים ושמונה הוכחות שהפירוש של הרמב"ם לא נכון, פשט הפסוקים לא הולך ככה, **והרדב"ז** אמר (שו"ת הרדב"ז ח"ב בלשונות הרמב"ם סי' אלף תרט"ז) אותו דבר, שהפירוש זר מאד.
5. איך יבוא החרוז הזה? אצל האשכנזים 'בהצור' זה 'בהציר', ו'נוצר' זה 'נויצר' הולך טוב. אבל אנחנו לא אומרים ככה, 'בהצור' - בשורוק, 'נוצר' בצירי, אי אפשר לחרוז אותם יחד.
6. חכם אחד מגרבא שלא מבטא את הפ"ה, אלא עושה אותה כמו ב"ית, כתב לי לפני שנים רבות: 'הסתבקתי'... מה הסתבקתי? מה הסתפקתי? יש לו ספק, אל תסתפק. תשאיר את הספק שם. תדמיין מה שאתה רוצה.
7. בתנוס, אלה שהיו באים מארץ ישראל כולם עם זקן, ואנחנו חשבנו שכל מי שבא עם זקן, בטח שהוא תלמיד חכם גדול. כי בתנוס כל הרבנים היו מגולחים, חוץ מיחידים סגולה מהדור הקודם שהם השאירו זקן.

וזכר על מה מדובר, על הגמרא בברכות נ"א. אבל מה הוא אמר על זה? לא הבנתי. אבל הוא ראה שאני מקשיב. הלך **לאבא** ואמר לו: בנך יש לו כשרונות טובים מאד. איזה כשרונות? לא דיברתי מלה אחת... אבל כיון שהוא ראה שאני מקשיב, כולי מרוכז להבין (ולא הבנתי... מה, הוא עושה לי מבחן אחר כר? לא עושה לי מבחן...) אמר ככה. ואמר לאבא: תן לי אותו, אני אקח אותו לארץ. אמר לו: **לא, אנחנו לא נפרדים מהילדים, אנחנו צריכים להשגיח עליהם** "יומם וליילה יסובבוה על חומותיה" (תהלים נ"ה, ו"ה). אבל המלים נשאר לי בזכרון שהיה אומר, "ילתא", "ילתא", ורבנו תם. השבוע הזה סיפרתי את זה בישיבה, ואמרתי להם אם יש מי שיכול למצוא בספרים שלו, אני יודע שיש לו ספר שמו "ניבי זהב"⁸, חיפשתי שם כמה פעמים (הוא היה מגיע אלינו) ואין בו כלום על ילתא ועל ברכות. אבל התלמידים חיפשו, ומצאו השבוע שכתב את זה בספר אחר שלו (ספר "זהב הארץ" עמ' 158), והביאו לי אבדתי. יש בגמרא בעבודה זרה (דף י"ב ע"ב): "**ברוך אתה לה' שהחזרת לי אבדתי**".

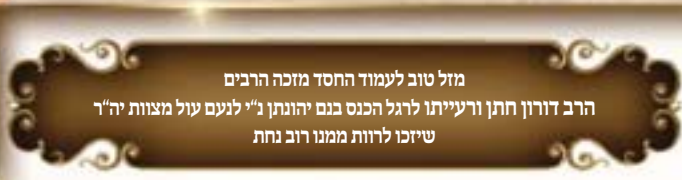
באיזה היתר שברה ילתא אשת רב נחמן ד' מאות חביות?

ח. על מה מדובר? יש שם דבר נחמד מאד, בברכות (דף נ"א ע"ב) כתוב: עולא איקלע לבי רב נחמן⁹, כריך ריפתא - אכל לחם - וביריך ברכת המזון. "היה ליה כסא דברכתא לרב נחמן" - אחרי שהוא שתה כוס של ברכה, נתן אותו לרב נחמן. **אמר רב נחמן לעולא - לישדר מור כסא דברכתא לילתא** - אמר לו תשלח כוס של ברכה לילתא - לרבנית. **אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש**. אתה שתי? מספיק, לא צריך שגם היא תשתה. "**שמעה ילתא, קמה בזיהרא ועלתה לבי חמרא, תברה ארבע מאות דני דחמרא**" - עמדה בכעס ושברה ארבע מאות חביות של יין! לא אכפת לה, כסף לא מעניין אותה, אביה ריש גלותא והיא מעוגנת ומפונקת¹⁰. אבל כאן הגזימה, לקחה ארבע מאות חביות של יין ושברה אותן. איך היא עושה דבר כזה? היא לא יודעת איסור בל תשחית? וגם אם לא יודעת, הרי זה ממון של בעלך. ונגיד שאת עשירה, וכי מותר לך לעשות את זה? "**אמר ליה רב נחמן לישדר מור כסא אחרינא, שלח לה עולא כל האי נבגא דברכתא היא**" - [אמר לו רב נחמן תשלח לה כוס אחר. ועולא שלח לה ואמר לה:] כל הכוס הזה גם כן נחשב לברכה. כעסה עליו, אמרה לו: אתה אומר דברים בטלים, אתה הולך מעיר לעיר ואתה מביא להם את השטויות שלך. היא היתה חריפה מאד. אז הרב גולד שואל שאלה, איך עברה על בל תשחית של ארבע מאות דני דחמרא? נניח שזה לא ארבע מאות, נניח שזה מאתיים או חמשים [ו"ארבע מאות" לשון גוזמא], וכי מותר לשבור בקבוקים וכדים של יין? איפה בל תשחית? איך את עושה דבר כזה?! יותר מזה, אמרו בגמרא (בשבת דף ק"ה ע"ב) השובר כלים בחמתו נחשב כאילו עובד עבודה זרה. אם כן את תעשי דבר כזה?! אז הוא אמר פירוש יפה מאד. ובסוף הוא כתב: "**וכמה נאה חידוש זה**". כשאדם יש לו חידוש יפה שלו, הוא נהנה ממנו - **"כמה נאה חידוש זה, ועיין היטב בגמרא"**.

יש "שבירה" שפירושה לשבור כח המאכל

ט. מה הפירוש? יש בגמרא לפני כן (ברכות דף נ"ד ע"ב) **אין מברכים על היין עד שיתן לתוכו מים, ואם לא נתן לתוכו מים אין מברכים עליו בורא פרי הגפן**. כי היין שלהם היה חזק מאד¹¹. ולפני כן (דף מ"ד ע"ב) כתוב שהיו כורכים את הלחם בלפת, זאת

8. למה שמו ניבי זהב? כי **גולד** פירושו זהב, ושמו הפרטי זאב. זאב דומה לזהב, לכן קרא לו 'ניבי זהב', וזה דרשות על התורה. מביא כל מיני דעות של אפיקורסים ועונה עליהם. אני זוכר שהוא אמר שם (פרשת יתרו תשי"ה עמ' 5) בשם האדמו"ר מקוקס שפעם היו אנשים אוהבים חכמה, **חכמה** ראשי תיבות "חילו מפניו כל הארץ" (תהלים צ"ו, ט'), ובימינו החכמה זה אפיקורוסות, **חכמה** ראשי תיבות "**כי מלאה הארץ חסם**" (בראשית ו', י"ג)... זה רמז יפה.
9. עולא היה בארץ ישראל, כל הזמן פעם עולה פעם יורד, פעם עולה פעם יורד. בסוף נפטר בבבל, ואחר כך אמרו עליו מסכן עולא הזה: "**אנת עולא, על אדמה טמאה תמות?!**" זו גמרא בסוף כתובות (דף ק"א ע"א). ופעם הוזמן אצל רב נחמן.
10. כל פעם יש לה שאלות של פינוק. כתוב בחולין (דף ק"ט ע"ב) שאמרה לבעלה, "כל מאן דאסר רחמנא שרי לן כוותיה" - כל מה שהקב"ה אסר לנו, התיר לנו כמוהו. אסר לנו דם גדה, התיר לנו דם טוהר. אסר לנו לאכול דם, התיר לנו כבד. רשימה ארוכה. אמרה לו: אני רוצה לטעום בשר בחלב, מה אני אעשה?! אמר לה אין דבר, אני אביא לך בשר וחלב - עטינים של הבהמה הם בשר, אבל יש בהם טעם של חלב, "זיויקו לה כחלי".
11. אף אחד לא מאמין היום שיש יין כזה שצריכים למזוג אותו במים פי שלוש, רבע כוס יין ושלושת רבעי מים. ואני מצאתי לזה רמז במשלי, כתוב שם (ס' א') "**לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם**". והגמרא אומרת (עירובין דף נ"ד ע"א) שרבה היה יודע למזוג יין בצורה עדינה מאד, עושה רבע כוס יין, ושלושת רבעי מים. והוא אמר (סנהדרין דף ע' ע"א) חמרא וריחני פקחין - היין והבשמים פקחו אותו. (רש"י כתב בסנהדרין שם: "פקחין. ששאני פיקח". מה כוונת רש"י? שלא תאמר שהם פקחים - וכי היין פיקח?! היין בכלל

אומרת שהיה משמש כמו לפיתן. אז הלפת כנראה מאכל טוב, והגמרא מקשה: איך אפשר לומר שהלפת מאכל טוב, הרי יש מאמר אחר "אוי לבית שהלפת עוברת בתוכו"? ועונה הגמרא "מבלי בשר". אם אוכלים לפת בלי בשר, זה לא בריא. אבל אם אוכלים לפת עם בשר, זה בסדר. "מתישין כוחה וחריפותה של הלפת, שתהא נוחה וקלה לאכול" (רש"י). ואמר ליה רבא לרב פפא "אנן תברין לה ללפת בבשרא וחמרא" - אנחנו שוברים את הכח של הלפת בבשר ויין, אתם אין לכם יין אין לכם הרבה איך אתם שוברים? אז ראינו מכאן שיש שוברים שלא פירושה שוברים את הכלי, אלא הכוונה שוברים את הכח של המאכל.

מתי מוזגים במים את כוס ברכת המזון

י. ויש עוד מאמר שייך שמברכין עליו ברכת המזון, צריך להיות חי, אחר כך מוסיפין עליו יין. צריך להיות חי ממש. ככה דעת הר"ף (ברכות דף ל"ח ע"א מדפי הר"ף). ובברכת הארץ (כשאומר "וברכת את") מוזגים אותו¹². והרא"ש (פ"ז סימן לה) הקשה על זה שהרי צריך להיות "חי ומלא", כמו שכתוב בגמרא (ברכות דף נ"א ע"א) ארבעה דברים שצריך להקפיד עליהם בכוס של ברכה, ואחד מהם שהכוס יהיה "מלא", וא"כ וכי כך זה "מלא"? הרי זה רק רבע! לכן אמר שנראה כפירוש רבנו תם שגם בהתחלה מוזגים אותו, אבל לא מוזגים אותו לשיעור של רבא עד שיגיע לברכת הארץ.

ילתא סוברת כהר"ף ועולא כרבנו תם

יא. אז יש לנו את רב אלפס (הר"ף) שתופס שהיין מתחילה "חי" ממש, ושוברים את החריפות שלו כשמגיעים לברכת הארץ (כשאומרים: "וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה"), ורבנו תם אומר שמתחילה כבר היה מזוג מעט. עכשיו מובן מה שעשתה ילתא. היא הייתה סוברת כמו הר"ף¹³, שמתחילה צריך להיות חי, ולכן כשראתה שעולא לא הביא לה יין בכלל, כעסה, ולקחה את כל היינות שיש לבעלה, 400 דני דחמרא ושברה אותם. מה הכוונה שברה אותם? הוסיפה להם הרבה מים כדי שלא יוכלו לעשות עליהם ברכת המזון, ולמה לא יוכלו לעשות עליהם ברכת המזון? כי הכוס צריכה להיות חי, והיא כבר מזוגה אותם. שלח לה עולא ואמר לה: שגם כאשר הוא מזוג מעט - אין דבר, אפשר לברך על זה, לא כמו רב אלפס, אלא כמו רבנו תם. שמתחילה מזוג מעט. והיא כעסה, כי אין הפירוש כך אלא צריך להיות "חי" כפשוטו... א"כ המחלוקת בין ילתא לעולא, זו המחלוקת של הר"ף ורבנו תם. זה הדיבור שאני שכחתי אותו. והביא לי את זה הבחור אלישיב כהן¹⁴. "ברוך אתה לשמים שהחזרת לי אבידתי".

מין הראשון לציון הגאון הצדיק הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

יב. ועוד דבר, יש לנו השבוע הזה את הפטירה של הגאון הצדיק הרב מרדכי יש לו שכל? הבשמים יש להם שכל? אל תקרא פקחים, אלא תקרא פקחין - פקחין אותי. היה שותה שלושים לעומת תשעים, "לץ היין" - ל' - שלושים גרם יין, ותשעים גרם מים. רומז לדבר, צ' עולה מים - תשעים. "לץ - היין, המָה - שכר", השכר צריך לשתות אותו בחמשים מעלות. (אתם מכירים את השכר שיש בו חמשים? יש חמשים ויש ארבעים, ארבעים עדיף, אבל חמשים זה גם טוב. אנשים שיכורים לא יאהבו ארבעים, רוצים רק חמשים... ברוסיה היו שותים ערק שהוא בדרגה תשעים ושיש! ואומרים שבה היו עושים קידוש. ככה היה אומר רבי ניסן לאבא, ואבא אמר לו: מה זה? וכי יכולים לשתות כוס מזה? אמר לו: ישתו מעט. אמר לו: לא, צריך לשתות רביעית. אבל הם התרגלו בזה, קר מאד שם, והם שותים ושותים. אמר: אם תשים שם איזה גפרור, יתלה הגפרור הזה!) אז 'למה' זה גימטריא חמישים, והיין - לץ. "כל שוגה בו" - מי שטועה במזיגה של היין ועושה פחות או יותר - לא יחכם, לא יהיה חכם כמו רבא שאמר "חמרא וריחני פקחין". כי הוא ידע לעשות מזיגה מדויקת. כתוב בעירובין (ס) שפעם היה יוכוח בין רבא ובין רב יוסף רבו, והוא רצה להתפייס אתו, היה קשה לו ללכת ולומר 'תסלח לי', 'תסלח לי'. רב יוסף היה טגי נהור (לא רואה), אז הוא בערב כיפור נכנס אליו, ואמר למשרת שלו: תן לי שאני אמזוג לך את היין, והוא מזוג כפי המידה שלו, והיינו רבע ושלושת רבעי. רב יוסף שתה ואמר: המזיגה הזאת כל כך טובה, דומה למזיגה של רבא בנו של רב יוסף בר חמא (זה רבא), אמר לו: אני הוא. אמר לו: אתה הוא? ברון הבא. תפרש לי את הפסוקים, הביא לו פסוקים והוא דרש אותם, התפייסו ביניהם. כאשר רבא מוזג, יש טעם מיוחד ביין שלו. אז מה אומר הפסוק? "לץ היין" - היין תעשה אותו ל' לעומת צ'. צ' זה מים (מים בגימ' צ'), והל' זה יין. "וכל שוגה בו" - מי שהוא עושה טעות והוא לא יודע למזוג, לא יחכם. רבא היה עושה ככה. 12. כולנו עושים את זה, כשאומרים "ואכלת ושבעת וברכת את", ב"את" מוזגים במים, להודיע שבה ארץ ישראל שיש לה יינות חזקים וצריך לערבם במים רבים. היום לא עושים הרבה מים, אלא רק שלוש טיפות מים. (וכתבו שבמלה "את" יש סגול, והוא שלוש נקודות, וזה רמז לשלוש טיפות). והר"ף אומר שבשעה שהיו מוזגים את כוס היין לברכת המזון היה מעט מאד יין, והיו מוזגים אותו רק בברכת הארץ. 13. ככה אומר כאן. ואיך אני לא אוזר את המלה הר"ף? כי הוא כנראה אמר "רב אלפס" או "רב אילפיס", ושכחתי את זה... ואילו רבנו תם אני זוכר. שלש פעמים אמר "רבנו תם", ואת הר"ף שכחתי... וגם כשהיה אומר "לתא" היה אומר "ילתא", ומדבר על "ילתא" של הגמרא. אנחנו אומרים "לתא", והם אומרים "ילתא". 14. הוא נקרא על שמו של הגאון הרב אלישיב, לכן הוא גילה לנו את הדבר הזה.

מזל טוב לעמוד החסד מזכה הרבים

אליהו. הוא היה פיקח עצום, מיוחד. פעם אחת שבוע לפני פסח (או שבועיים) היה חתן אשכנזי ששם "שטריימל", והאשכנזים היו מפזרים בזמן החתונה כל מיני חטיים ושעורים לרמוז: "הרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים, וכחול אשר על שפת הים" (בראשית כ"ב, י"ז). (והרב הזהיר אותם לנקות את השטריימל לפני פסח ולא שמעו לו). והנה בליל פסח נפלה חיטה מה"שטריימל" של האשכנזי לתוך המרק, והאשכנזים מחמירים מאד, אם יש חיטה אחת הם לא אומרים "תקח אותה והיא בטלה בששים", אלא אפילו בשש מאות ואפילו בששים ריבוא לא בטלה, אין מה לעשות... מה עושים? היה להם צער גדול, כל הסעודה כולה תלך לאיבוד, הם לא ידעו מהחיטה הזאת שנמצאת שם בשטריימל (וחשבו שנתבשלה בסיר עם כל האוכל). הלכו לרב מרדכי אליהו, והוא אמר להם: תבדוק בשטריימל שלך, אולי תמצא שם חטיים. בדק ואמר: כן, מצאתי. אמר לו: אתה רואה, החיטה באה מהשטריימל, והיא לא התבשלה עם התבשיל, תזרוק אותה וגמרנו¹⁵.

נפוליאון אסור לגעת בשערות שלו, ואילו בירושלים מה?

יג. והוא היה עדין נפש. פעם אחת כשהיה ראשון לציון, נסע לאיזה מקום בצרפת, והיה שם הנשיא ז'ק שיראק. והרב היה שואל שאלות לפי תומו כביכול, כביכול תמים. אמר לז'ק שיראק: תגיד לי אדוני, מה יש לכם כאן בחדר? אמר לו: יש לנו כאן שש שערות אחרונות של נפוליאון, שמרנו עליהם עם הקרפת שלו... שאל הרב: אפשר לקנות אותם? אמר לו ז'ק: מה לקנות אותם? הם משהו לאומי, מזכרת מהגבורה שלו. "מעשה תקפו וגבורתו" (אסתר י"ב). אמר לו: ומה זה הכסא הזה? אמר לו: זה הכסא של נפוליאון. אמר לו הרב: אפשר לקנות אותו? מדינת ישראל מוכנה לקנות, אני בתור נציג של מדינת ישראל מוכן לקנות... אמר לו המתרגם: מחילה הרב, אתה מבה את עצמך, מה אתה מדבר? זה עניין לאומי, לא מוכרים אותו. אמר לו: תתן לו שהוא יענה, למה אתה עונה במקומו? אמר לו הנשיא: כבוד הרב, לא מוכרים כסא של נפוליאון. שאל: כמה זמן יש לו לנפוליאון? אמר לו: 200 שנה. אמר לו: את ירושלים, שהיא העיר של דוד המלך, שהיה שם מלך לפני 3000 שנה אתם רוצים שנחזיר אותה. נפוליאון אסור לגעת בשערות שלו, ואילו בירושלים מה? ההוא נדהם, אמר לו: אף אחד לא אמר לי טענות כמו שאמרת. אח"כ כשהלך, ליווה אותו ז'ק שיראק במבטו עד שנסע, הוא ידע להעריך דברים נכונים וחזקים והשפיעו עליו.

רבי, אתה צודק! אנחנו בני השפחה

יד. והיה עוד סיפור כזה. אחרי מלחמת ששת הימים, באו חיילים ורבצו במערת המכפלה עם הבגדים שלהם, עם הלכלוך והאבק והכל. והיה שם שייח ששמו ג'עברי, אמר להם: אתם לא מתביישים? אנחנו לא נכנסים לכאן עד שרוחצים ועד שמנקים, ואתם נכנסים עם כל האבק? איך אתם עושים דבר כזה? אתם לא מכבדים את אבותינו הקדושים אברהם יצחק ועקב? רבי מרדכי רצה לענות, ומשה דיין אמר לו: ששש, והרב אמר לו: "אקעד סאפת" [-שב בשקט], אם אתה לא רוצה לשמוע, תצא החוצה... אמר הרב לשייח: תשמע, אמא שהיה לה בן, והבן הזה נעלם ממנה 20-30 שנה, והגיע עם כל האבק ועם כל הלכלוך, מה היא אומרת לו? לך מפה? לא! היא אומרת לו: חיכיתי לך שנים רבות, הנה הגעת עכשיו, היא תחבק אותך. אבל אתם בני השפחה - בני הגר - לכן אתם צריכים לנקות את עצמכם, וכולי האי ואולי ששרה אמנו תסכים לכם... מה אתה מדמה?! אמרו לו: הרב, מה אתה מדבר? הרב שתק, ונכנס ג'עברי לפינה. ישב רבע שעה ועיכל את הדברים של הרב מרדכי אליהו. אחרי שעיכל אותם, יצא ואמר לו: רבי, אתה צודק! אנחנו בני השפחה. בדקתי בתנ"ך, אנחנו בני השפחה ואתם בני הגבירה, אני מבין אותך. אמר להם הרב: תראו, כשאתם משפילים את עצמכם, זו בעיה שלכם, לא בעיה שלנו. אנחנו צריכים לדבר ישר וברור בלי לפגוע באיש. הם בני השפחה, מה לעשות להם? הם בני ישמעאל. תמיד יש לו תשובות יפות מאד.

"לא בשמים היא"...

טו. פעם אחת טס במטוס להגיע לאמריקה, והיה שם ערבי אחד מכובד ומהודר, ויש לו שתי נשים (הם חיים לפחות עם שתי נשים, ולפעמים גם עם ארבע וחמש, מה אכפת להם?!), אשה אחת זקנה ואשה אחת צעירה. האשה הזקנה ראתה את בעלה שמזמין 15. והוא, החתן, חשב שהרב מרדכי קילל אותו. כי בחופה הרב אמר לו: למה אתה ממלא את השטריימל שלך בחטיים? ומכיון שהוא מילא בחטיים, בליל פסח הייתה לו בעיה, "בוקה ומבוקה ומבולקה" (נחום ב', י"א).

לא כל ילד קטן יחשוב "אני אתרץ"... אל תתרץ, תשאיר אותנו כך ואל תשגע אותנו. תלמד ישר, תלמד אמת, תלמד דברים ברורים! ואז תראה שיש דברים שאין מה לעשות. אתה לא יכול בכח לכפות על הרבנים הראשונים מה שאתה חושב ומדמיין. אם אתה בעל דמיונות לך לדמיונות, כתוב: "תפילה לחבוקוק הנביא על שגיונות" (חבוקוק ג' א), ויש אומרים על דמיונות...

נג. מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את הקהל הקדוש הזה הנמצאים כאן, ואשר שומעים ברדיו, ואשר קוראים אח"כ בעלון "בית נאמן", ה' יתברך ימלא את כל משאלות לבם לטובה, שיזכו לראות בביאת משיח, שיזכו לראות בגאולת ישראל, שיזכו לחנך את בניהם לתורה מתוך אהבה ומסירות נפש, ונזכה כולנו לשמוע שופרו של משיח במהרה בימינו. אמן ואמן.

א-ל מלא ברחמים הוא יתמלא ברחמים על נפש רוח נשמת הגאון הצדיק והחסיד **רבי מרדכי אליהו** בן מזל (החזון איש היה קורא לו: הר"מ במזל...) שנפטר כהשבוע הזה, רוח ה' תניחנו בגן עדן, ותהיה נשמתו צרורה בצרור החיים, וזכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אחינו, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

שלום" כביכול לעשות שלום בין הבן איש חי ובין הרב עובדיה אבל לא תמיד עושה שלום, כי הוא רק מסכם דעות. **"עושה"** גימטריא **בן איש חי, "השלום"** גימטריא **בן איש חי**. אבל הוא לא עשה שלום לא בחלום ולא בהקיץ... לא עשה כלום. והפלא הגדול הוא שרבי חיים פלאג' אומר ככה. אז תירצו [כמו שאמרנו] שרבי חיים פלאג' מדבר על תשע"ז דרהם מים. אבל מים מאן דכר שמייה? מי דיבר על מים? הרי הוא דיבר על קמח. אבל ברוך השם, השבוע מצאתי תרוץ נפלא על זה. מה התירוץ? בזמנו של רבי חיים פלאג' התגלו כמה תשובות בכתב יד של גאונים, תשובות הגאונים "שערי צדק", ותשובות הגאונים "ליק" (אחד ששמו ליק או שנדפס בעיר ליק) וכן על זה הדרך. וחשבו האחרונים, שהגאונים האלה הם גדולים בחכמה ובתורה יותר מהרמב"ם, ואם הם כתבו ככה, בודאי שיש להם על מה לסמוך, והגאונים כתבו (ש"ת שערי תשובה סי' מ"ו וסי' שכ"ז) תשע"ז דרהם "קמח". וכל המפלפלים כתבו "קמח", ורבי חיים פלאג' הלך אחריהם. אבל הם לא ידעו שיש הבדל בין הכמות ובין האיכות, שהקמח קל במשקלו. הם לא ידעו את זה, ולכן הרמב"ם חולק עליהם. אבל הרמב"ם יש לו מידה טובה - מידת הענווה, הוא לא אומר "ודלא כרב סעדיה", "ודלא כרב שרירא", "ודלא כרב האי". הוא לא יאמר כך, אלא הוא יאמר (ראה פיה"מ עדיות פ"א מ"ו וחלה פ"ב מ"ו): דע לך שהשיעור הזה הולך לפי המשקל ולא לפי הנפח. כך הוא כותב. מי שהבין, הבין, מי שלא הבין, זו בעייה שלו, מה נעשה לו?¹⁷

לכן ההלכה היא כמו הרמב"ם וכמו מרן. ומדוע רבי חיים פלאג' כתב אחרת? כי הוא חשב שהרמב"ם לא ראה את התשובה הזאת של הגאונים, ואילו היה רואה אותה, היה פוסק כך והבן איש חי נמשך אחריו. לכן אין הלכה כמו הבן איש חי בדבר הזה, אבל לא לעשות רעש גדול. כי בזמנו רצו להחרים את הרב עובדיה בגלל שהוא פסק נגד הבן איש חי. זה לא טירוף?! מה אתם רוצים ממנו? בעל שיעורי תורה גם כן כותב ככה. הרב עובדיה כנראה לא ראה אז שיעורי תורה. אבל גם כף החיים (סי' תנ"ז אות ט"ז) כותב כך, מה אתם רוצים ממנו?! לכן אדם ילמד - "אף אתה עשה אזניך כארפכסת וקנה לך לב מבין לשמוע דברי מטמאין ודברי מטהרין, את דברי אוסרין ואת דברי מתירים, את דברי פוסלים ודברי מכשירים" (חגיגה דף ג' ע"ב). אחר כך תלמד איך לפסוק את ההלכה.

17. ולכן הרבה מחלוקות שנראה לנו שהרמב"ם לא קרא את דברי הגאונים ולכן פסק מה שפסק, זה לא נכון. אלא הוא קרא אותם וחולק עליהם, אבל בכבוד. הרמב"ם היה תמיד זהיר בכבוד כל אדם, הוא כותב באיגרת תימן שלא נוכל לדבר על רב סעדיה שכתב שמישיח אמור להגיע לפני אלף שנה, כי הוא ראה מה שהתנדלל מהתורה, ועשה את הכל לחזק את התורה. לכן אסור לנו לדבר עליו. ויש עוד מקום אחר בפירוש המשנה (במנחות פרק י"א משנה ז') שאמר אל תשמע למי שאומר שהכללים של לא אד"ו ראש וכו' שראש השנה לא יחול ביום ראשון וביום שני, היו נוהגים מימות משה רבנו עד היום, כי זה התחדש רק לפי החשבון שלנו. ולפני כן היה קורה שראש השנה חל באותם ימים. כתוב במשנה מפורש (שבת דף ק"ג ע"א) שכיפור חל ביום שני. היום לעולם כיפור לא חל ביום שני. כתוב במשנה (שם) שכיפור חל במוצאי שבת, והיום אין כיפור חל במוצאי שבת. "וזה דוחה טענת מי שמתוכח וטוען שיום הכיפור לא היה מעולם לא ביום שני ולא ביום ראשון". מי זה שמתוכח וטוען? זה רב סעדיה גאון, ככה כותב הרב קאפח (במהרה"ת). אבל הרמב"ם הוא בעל מוסר, יכתוב ודלא כרב סעדיה?! הוא לא יכתוב את זה. מי שהבין - הבין. מי שלא הבין - 'דבבר ראסו' - ישבור את הראש... מה אכפת לו?! הוא אומר את הכל בשפה ברורה.

ההגרלה הגדולה
60,000
 משכורת לשנה מדי חודש סך כולל של

הילולת אור החיים הקדוש וההגרלה הגדולה
 התקיים בסוף ביום שלישי ט"ו תמוז התשפ"ג (4.7.23) במתקני הספור אולימפי טייה החדשה במלכות הרישיוחא

מ"ן ראש הישיבה שליט"א
ויזה נועם ה' עליהם ויתברכו
בכל טוב בזכות רשב"י ע"ה

הילולת האור החיים הקדוש לרנישת נרטיסים ///
 צוק"ל /// ט"ו תמוז תשפ"ג 1800-512-512

ראש הכפר: "ועם כל מה שאמרת, טיפת כבוד שאני הראש, לא שוה בעיניך?!..."
עד כדי כך אנשים מחפשים כבוד.

בטל ומבוטל

נכון, אדם צריך כבוד, אבל כבר אמרו (אבות פ"ד מ"א): איזהו מכובד המכבד את הבריות, לא להיות מבזזה ולהיות מעורב עם הבריות ולכבד אותם, זה מספיק כבוד, אבל יותר מזה? לכבוד יש גבול! מרן ראש הישיבה רבי מאיר מאוז שליט"א תמיד אומר: **כבוד ר"ת בטל ומבוטל** כעפרא דארעא.

כאשר מרן רבנו **עובדיה יוסף** זצוק"ל הגיע לצרפת, עשו לו ביקור מלכותי, פרסו לו שטיח אדום עד הארמון של הנשיא, ומכוניות משטרה ליוו אותו בכבוד גדול כמו אחד מנשיאי העולם. ר' אלי ישי הי"ו מספר, שכשהרב צעד על השטיח האדום, הוא שמע אותו לוחש לעצמו ואומר: "עובדיה, מה אתה שוה? אתה עפר ואפר, רימה ותולעה, סופך לקבורה, יאכלו אותך התולעים..." וכך הולך ומבזה את עצמו. ר' אלי ישי כשראה את זה, התפלא מאד, אבל אז הוא הבין שמרן הרב עובדיה חושש שחלילה יגבה לבו, ולכן היה מוריד את עצמו שלא יתגאה. חבל על דאבדין, השאיר חלל גדול בעולם, חסרון שלא יוכל להמנות.

חוליי המחלוקת

מהפרשה לומדים מה התוצאות של הכבוד, הגאווה והמחלוקת. אומרים חז"ל (במדבר רבה פרשה י"ח אות י"ב), שבמחלוקת יש את כל המחלות בר מינן - מ"ם זו מיתה, ח"ת זה חרון אף, הלמ"ד היא לקות, כלומר מלקות, הקו"ף זו קללה, והתי"ו היא התועבה. כל הדברים הללו באים בגלל מחלוקת. אומר רבי חיים פלאגי: נער הייתי גם זקנתי, וראיתי הרבה בתי כנסיות ובתי מדרשות שהיתה בהם מחלוקת, ונחרבו ולא נשאר מהם כלום.

הלקח שאנחנו צריכים לקחת לעצמנו, שאם אנחנו רואים מחלוקת באיזה מקום שתהיה, נברח משם בכל הכוח, לא נכנס לאזור שבו היא קיימת. וה' יעזרנו.

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה

מחלוקת - סכנת חיים

ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (במדבר ט"ז, ג).

רוע המחלוקת וטוב השלום

אנחנו תמיד צריכים להזהר להמנע ממחלוקת. אמרו חז"ל (במדבר רבה פרשה י"ח אות ד): בוא תראה מה סופה של מחלוקת, שאפילו תינוקות בני יומן שלא חטאו ולא פשעו נכנסו לאדמה. כל הרכוש ג"כ הלך. ולמה? זהו כוח המחלוקת. הפסוק אומר: "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" (תהלים קי"ט, קס"ה). סבי מרן רבי **רחמים חי חויה הכהן** ע"ה אומר, האות המבדילה בין **שלום למכשול** זו האות כ"ף. אם נוריד מהמכשול את האות כ"ף, יהיה לנו שלום. הכ"ף שצריך להוריד, זו הכ"ף של כסף וכבוד, נוריד את הרדיפה אחריהם, ואז לא יהיה לנו מכשול. ואנחנו אומרים את זה, חיים את זה ורואים את זה, כמה אנשים רודפים אחרי הכבוד ואין ביניהם שלום.

מועמד לנשיאות...

אמרו חז"ל (במדבר רבה פרשה י"ח אות ב), מה הסיבה שקורח מרד בקב"ה ובתורה הקדושה? הוא ראה שמשוה רבנו קבל את המלוכה, אבל זה לא הפריע לו, אהרון הכהן קבל את הכהונה, אבל גם זה בסדר, הרי הם היו בני עמרם שהוא הבכור של קהת, ולו משפט הבכורה. אבל אח"כ כשראה שמשוה ממנה את אליצפן בן עוזיאל לנשיא שבת לוי, זה היה בעיניו חוסר צדק, הרי הפסוק אומר: "ובני קהת למשפחותם עמרם ויצהר חברון ועוזיאל" (במדבר ג' י"ט), כלומר יצהר גדול מעוזיאל, א"כ למה בחר משה בבנו הרביעי של קהת והביא לו את נשיאות השבט? מדוע דילג על יצהר וחברון? מזה למד קורח בטעות מצערת, שלפי זה כל מה שמשוה עשה עד עכשיו זה היה ח"ו ממנו ולא מה', ולכן כפר בקב"ה ובמשה עבדו, ולחם בכל הכח. ושואלים המפרשים, למה קורח חיכה עד עכשיו? הרי כבר לפני שלש פרשיות, בפרשת במדבר, ניתנה הנשיאות לאליצפן בן עוזיאל, כבר אז ראה שלא קבל את הנשיאות, ומדוע לא חלק על משה מיד במינויו של אליצפן? אלא יש כמה תשובות בדבר. אחת מהתשובות היא, שקורח ידע שכשיכנסו עם ישראל לארץ ישראל, משה יחדש את המינויים, וימנה נשיאים חדשים.

בזה הזוהר הקדוש (במדבר דף קנ"ח ע"ב) מסביר את הסיבה שהמרגלים חטאו. מה קרה למרגלים? הרי "כולם אנשים" (במדבר י"ג, ג), היו אנשים צדיקים, ואיך חטאו כך? אלא הם ידעו שכאשר יכנסו העם לארץ, ההוראה היא להחליף את הנשיאים בחדשים, ויפטרו את הקיימים. חשבו הנשיאים: 'מה?! יחליפו אותנו?! לא מוכנים!'. ואז הוציאו דיבת הארץ רעה, כדי שיתעכבו בכניסה לארץ וימשיכו להיות הנשיאים.

קרח ידע את זה, וחשב שכנראה משה רבנו לא מינה אותו לנשיא, כדי שיהיה נשיא קבע בכניסה לארץ. אבל כאשר ראה קורח שנגזר שעם ישראל יהיו במדבר ארבעים שנה, אמר קורח בלבו: 'וכי אחכה ארבעים שנה עד שאהיה נשיא בארץ? אני לא מוכן! אין לי סבלנות לחכות, אני נלחם!'. ואז עשה מה שעשה. הרצון לכבוד השפיע עליו.

ראש או זנב?

ידוע שיש אנשים שמוכנים לעשות הכל בשביל הכבוד. אפילו אם יקללו אותו ויבזו אותו, לא איכפת לו, העיקר יקבל כבוד. היה אדם אחד שנכנס לכפר אחד ושאל: "איפה ראש הכפר?". אמרו לו: "הנבל הזה? יימח שמו וזכרו! מה יש לך עם הרשע הזה?". המשיך האיש אל בית אחר ושאל: "איפה ראש הועד של הכפר?". ועוד פעם שמע: "מי? המקולל הזה?", בתוספת של עוד כמה קללות עסיסיות. אחרי הרבה זמן הוא מצא את הבית המבוקש. דיבר עם ראש הכפר על מה שהיה צריך, ואח"כ אמר לו: "תגיד לי, בשביל מה אתה צריך להיות ראש הכפר? כולם מקללים אותך, מאחלים לך איחולים לא נעימים, בשביל מה לך כל זה?". אמר לו

מבצע!!!
שאל רבך ויגדך...

אוצר החכמה משלך!

לכבוד פרשת סילח, עריכת עמותת זכרתם
הגדילה על תוכנת **Uzchartens**

ההגדלה תהיה בין חשילוחים תשס"ח - 3 רבנים לשילוח הבאה
האם מופסידים מללבוש המלת בגנעה שעה ביזום?
אם לא, מדוע להימנע מכך?
הרי הרבה רבנים נוהגים כך.

בנוסף, נכניסה להגדלה הקבלו זיכוי בסך **100 ₪**
למימוש כרכישת הציוד הבאה בזוכרהם.
(המימוש יהיה עד יולי 2018)

את התשובות אפשר לשלוח
עד יום ו' ד' תמוז
לפנייה: uzchartens127@gmail.com
או בשלוחת ההגדלות בפק

זכרתם 0799-1000-65
ראש - זכריה - מנחם

"תורה מפוארה בכלי מפואר"

אבא יקו!

- תמיד רצית בשביל בן את הטוב ביותר
 - כודאי היית מעוניין שכאשר בן בשנת "בר מצוה" (בית ד' ח'), שיהיה רק בתורת בחורים בוגרים ורציניים, עם שאיפות לחוממות
 - כחור שהיית מעדףי שבשנים אלו בן יקבל את ההכנה הראויה שתוביל אותו להצלחה בס"ד גשיגה קטנה
- נעת הדבר בס"ד גהישג ידן!**

כיתות
ז' - ח'

המכינה לשיבה "עץ חיים"

בבנין הישיבה המפוארת "דרכי העיון - כסא רחמים"
רחוב הרב פרדו 18 בני ברק

בהנהגת ובהכוונת מו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה שליט"א

בפיקודו המסוד של מוה"ר הגאון רבי אליהו ענקדי שליט"א, ניסו ותלמידו של מרן האיש מצליח
העולות ראש ישיבת דרכי העיון ודה"ג רבי מרדכי מאזח שליט"א

"בכלי מפואר"

בנין חדש ומפואר!
פנימייה יוקרתית!
ארוחות עשירות!
עידודים ומבצעים!
פעילויות מגוונות!
יחס חם ואוהב!
אווירה משפחתית ושמחה!

"תורה מפוארה"

לימוד בשיטת העיון הספרדי!
אווירה ישיבתית!
שינון מסכתות בע"פ!
צוות מעולה ומסודר!
עבודת המוסר ויד"ש!
ביצור חומות הקדושה!
שיחות חיוק ממשגיחים!

שים לב! נותרו מקומות בודדים לכיתה ז' - הזדיו נשכר!

מוחנה
בשעת
קבלה

הרב אורי מאזוז
054-8463584

מוה"ר הגאון ר' אליהו ענקדי
050-4115581

הרישום בניצוחו
וקביעת זמן לראיון ומבחן

בענין הרישום לשיבתנו החדשה והמפוארת "דרכי העיון" (סניף "כסא רחמים" ב"ב)
נא לפנות לד"ש, הרב יוסף מושייב 054-8402011

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרב ג'ר' שמואל עידן שליט"א

גליון 314

למען תספר

"מורנו ורבנו הגאון, החסיד הענו הראשון לציון, רבי מרדכי אליהו זצ"ל"

בכ"ה בסיון זה יום האזכרה של מורנו ורבנו הגאון, החסיד הענו הראשון לציון, רבי מרדכי אליהו זצ"ל. היה ענו מאד וחסיד גדול, הוא נולד למקבל גדול רבי סלמאן אליהו זצ"ל שהגיע מבגדאד, והשאיר אותו יתום בגיל אחת עשרה עם כמה אחים. וכינו שהיא היה הגדול שבאחים, אמו אמרה לו: אתה צריך להביא לנו כסף בשביל המשפחה, מה אני אעשה? אמר לה: טוב, מה עשה? היה לוקח כוסות פלסטיק שיש בהם גרגירי חמוץ, ומוכר אותם בכמה גרושים (אולי בשני גרש), והיה בוכה. עבר לדור תלמיד חכם גדול - רבי אפרים כהן ע"ה (אבא של הרב שלום כהן זצ"ל), אמר לו: תגיד לי מה אתה עושה כאן? למה אתה בוכה? אמר לו: אני בוכה כי אין לי אפשרות ללמד, אמר לו: למה אין לך אפשרות ללמד? אמר לו: אני צריך לפתח את המשפחה שלי (יש לנו כמה אחים), ועוד אמר לו שאיפה עשיר הבטיח לו שאם ידע שלוש-ארבע משניות בעל פה ישלם לו כמה גרושים ליום, ובתנאי שיעזוב את מכירת החמוץ, ואני ידעתי את המשניות בעל פה. אבל העשיר אמר לי: ימה עם הפרוש שלהם? ואני לא הכנתי את הפרוש (הכנתי רק את הלשון), ואפילו אם הכנתי מי יאמר שאתה מכיר, אמר לו: מי זה העשיר, אמר לו: פלוני, הלך אליו אמר לו, אתה לא מתבטח, לך קטן ויתום בן אחת עשרה שנה, אתה דורש ממנו מה שלא אמרת לו בהתחלה! אתה אמרת לו שגיד לך משניות, הוא אמר את המשניות או לא? אמר לו: כן, אמר אותם, אמר לו: אז מה אתה רוצה ממנו יותר? והוא אמר לרבי מרדכי אליהו, בוא תלמד, כמה אתה צריך ביום בשביל האחים והאחיות ואמא? נגיד כה וכה לירות, תקבל את זה כל יום, אבל תשב ותלמד. והוא ישב ולמד תורה מתוך עני, מתוך מחסור, מתוך מוסריות נפש, מתוך יתמותו, ולכן זכה למה שזכה. לפעמים הוא היה הולך אל רבנו החזון איש זצ"ל והוא שואל אותו: איך קוראים לך? ועונה לו: מרדכי בן מזל, אומר לו החזון איש: הרם במזל! מה הפונה? הר"ם ראשי תבות הרב מרדכי, במזל זה בן מזל. מי זה הר"ם במזל? זה הרמב"ם [כמו שמכנה לעתים בחלק מהראשונים]. הרמב"ם היה רופא המלך, ואמרי הצהרם יושב בבית ומקבל מאות אנשים, וכתב: בשבועה, אני שוכב במטה ואנשים באים והולכים עד העשה השנייה מהלילה (פלומר שעה שמונה בלילה). הוא היה רופא בהתנדבות ולא היו צריכים לשלם לו על זה. רק שהיתה שם קפה, מי שרוצה מכניס שם כסף, ומי שלא רוצה אומר לו: אדוני הרופא, אין לי מה לשלם, ה' ישלם לך. ככה היה הרמב"ם. האפי הוא נמצא גם אצל רבי מרדכי אליהו זצ"ל, שהיה בעל חסד ופערות כל אדם, הברכות שלו היו מתקיימות, וכמה ספורים עליו בדבר הזה, בספר "אביהם של ישראל" ששה כרכים.

הספר הראשון שהופיע עליו זה ספר "דרש טוב לעמו" שערך הפזיזר שלו הרב זעפרני שליט"א, ומשם התחלנו להפיר את האיש ואת שיחו, כי היה צנוע מאד ולא מספר כלום. ושם פתחיים עליו ספורים מוקדים במינים. (גליון 216 את 10 והערה 13).

א. יש דין מיוחד בשלחן ערוך שמרן כתב אותו בשם "יש מי שאומר", וכשמרן כותב "יש מי שאומר" אז בעלי הפללים [=החכמים שכתבו כללים בהלכה וגילשון הפוסקים], כותבים שהדין הזה מספק, הוא בסדר, רק שמרן לא מצא אותו בכמה פוסקים [אלא בפוסק אחד], אז הוא כתב אותו בשם "יש מי שאומר". אבל לא תמיד ככה, "יש מי שאומר" פרושו של דבר ראיתי איזה דין מחדש שהוא לא נמצא בכמה ספרים, בואו הדורות הבאים ויבררו אם הוא נכון או לא נכון. מה כותב מרן (סימון רס"ג סעיף י"ד)? יש אומרים שאסור לנגע בגר שבת שבדרכו עליו אחרי שהדלק והקצה למצותו. אם אחד הדליק גר שבת וברך עליו, ובא אחר שהוא לא הדליק ולא ברך [ולא קבל שבת], ועדין לא שקעה השמש, למרות זאת, הנר הזה הקצה למצותו, ואסור לו לנגע בו ואפילו להוסיף בו קצת שמן אסור. ולכאורה למה אסור? אם אני רואה שיש בו מעט שמן והוא לא יחזיק כמה שעות ויכבה, ואני עוד לא קבלתי שבת, מה הבעיה? הרי יודע שאם האשה שכהה (למשל) לחבר את הפלטה לחשמל וכדומה, והבעל עוד לא קבל שבת, הוא יכול לסדר את זה, ולמה כאן זה אסור? זו הקושיא של מרן בבית יוסף (סי' רס"ג) על ה"יש אומרים" הזה. מרן שואל מה הטעם לאסור בזה? ולמרות זאת, בשלחן ערוך כתב [הבית יוסף] את הדין הזה בשם "ישאומרים", למה? כי כל דבר שהוא מספק בו, כותב "יש מי שאומר" [כיוצא בזה], תעני ותראו מה היה הדין. אז מרן הרב עובדיה זצ"ל בהתחלה כתב בספר הליכות עולם (ח"ג עמ' מ"ה), שאף על פי שבבית יוסף הקשה על זה, הרי למעשה הוא פסק את זה. זאת אומרת שלא בונים פסק על קושיא, אלא אם כן מצאת פוסקים שפסקו ככה, או שהקושיא הזאת אינה מכרחת, וכאן מרן הקשה על זה בבית יוסף, אבל בשלחן ערוך פסק את זה, ככה הרב כתב בספר הליכות עולם. אבל בספר חזון עובדיה שכתב אותו בסוף ימיו, אמר (שבת א' עמ' ר"ד) שדברי מרן קשים להבנה, וכמה אחרונים דחו את זה, כמו הלבוש (שם) ועוד. ואמנם יש תרוצים, אבל אינם עולים עם הפשוט. כמו מה שתרץ הדיישה (על הטור שם) שאסור כדי שיהיה נכר למי שכבר קבל שבת שלא ישכח מהקבלה שלו, כי אם ידעה יהודי אחר שבא ומוסיף שמן ומכבה וכדומה, ישכח ויאמר לעצמו שלא קבל שבת. (אבל אם הוא קבל שבת באמת, ולא עשה בטעות [כמו המקרה שעליו דבר מרן בבית יוסף] למה שישכח? הרי אדם יודע "כבר קבלתי שבת". אשה שקבלה שבת ויברכה, אם אחר כך בוא בעלה ויסדר את הפלטה, וכי היא תאמר "לא קבלתי שבת"? הרי ידאי שידעת שקבלה שבת, לכן התרוץ הזה דחוק. ויש עוד כמה תרוצים דחוקים, ומעל כלם, שהיום אנתנו לא מקבלים שבת בהדלקה קדעת בה"ג - בעל הלכות גדולות (הלכות חנוכה דף כ"ה ע"ב), ולכן אנתנו שאננו מקבלים שבת בהדלקה, אין שום בעיה. אפילו אם אחד הדליק וברך, הוא לא מקבל שבת בהדלקה, ולא נחשש שאם הוא יאצה משהו אחר מוסיף שמן, יאמר שגם הוא שברך והדליק גרות כולל להוסיף שמן. כי גם אם יוסיף מה יקרה? לא יקרה כלום, הוא לא חלל שבת). ולכן הרב כותב בחזון עובדיה שאפשר לסמוך בשעת הדחק על זה, כמו למשל אשה שהיא שוכנת חולה במטה, היא יכולה לברך על הנרות במקום שלה, ואחר כך ירח בעלה את הנר ויעביר אותו למקומו, ולא תאמר שאחרי שהדליקה זה מקצה ואסור לגעת, זה לא מקצה ולפני שנכנסה השבת]. לכתחלה אין לעשות נגד מה שהביא מרן בשם "יש אומרים", אבל אם יש צורך בדבר אפשר לעשות את זה. (גליון 333 אותיות י"ד - ט"ו).

ב. מצות הדלקת נרות שבת, היא על האשה או על הבעל? הפוסקים אמרו שזו מצוה על האשה. ויש לי רמז לזה מ"אשת חיל", שכתוב שם: "לא יכבה בלילה נרה" (משלי ל"א, י"ח), נרה - הנר שלה. ולמה? יש לזה כל מיני סבות, כמו שחנה נרמה להחשיף את העולם [בשהקשיבה לנחש], ולכן צריכות הנשים להדליק את הנר. אבל מצאו על זה קושיא בגמרא. בגמרא (שבת דף ק"ט ע"א) כתוב שרב הונא מדליק שרשי - היה מדליק גרות לשבת. ולכאורה למה הוא מדליק, הרי על אשתו להדליק? אז יש מתרצים שהוא לא היה ממש מדליק את הנרות, אלא יש מצוה שהבעל יתקן את הנר, ודליק אותו ומיד יכבה אותו כדי שיהיה נוח אחר כך להדלק, וזה שכתוב שהיה מדליק שרשי, אין התנה שמדליק ומברך עליו, אלא רק מכין אותו להדלקה. אבל זה תרוץ דחוק. והגאון יעב"ץ (במהותיו שם) אמר תרוץ אחר, שרב הונא התאמץ [לנסות אשתו], אז הוא הדליק כי לא היה לו ברירה. אבל קשה לומר את זה. ותרץ עוד שיתכן שאשתו לא יכלה להדליק מאיזו שהיא סבה, ולכן הוא הדליק. אבל רבי דוד פארוזי אמר (ספרו "למנצח לדוד") דבר נחמד מאד, רב הונא היה מדליק כמה נרות ("שרשי" - לשון רבים), בתוך של האוכל אשתו היתה מדליקה, אבל בשאר החדרים הוא היה מדליק, והוא היה מדליק שם כדי שלא יכנס משהו ויפיל, כי בזמנם לא היה קרקע מרצפת, אלא היו כל מיני אבנים וחצץ וכדומה. ולכן עשה את הדבר הזה, וזה תרוץ פשוט ונכון. היה מדליק "שרשי" לכבוד שבת, כדי שאדם לא ילך בחשך, ויתחיל לצלעל כי ימצא "נחש שרף ונקרב" (דברים ח, ט"ו), לכן קטר לו לעשות את זה, אבל צאמת הדלקת הנרות מטלת על האשה [וכן תרץ עוד היעב"ץ עצמו שם]. (שם אות ט"ו).

חידה

מתי היה אד"ו ראש?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.